

Na znamenitom mjestu okupili su se 14. prosinca 1995. vodeći europski i svjetski državni iz Francuske, Sjedinjenih Država, Njemačke i Rusije. U Domu invalida u Parizu stajali su iza stola na kojemu su mirovni sporazum svečano potpisivali predsjednici Bosne i Hercegovine, Republike Hrvatske i Savezne Republike Jugoslavije. Supotpisali su dokument kojim je zaustavljen najveći međunarodni oružani sukob u Europi nakon Drugoga svjetskoga rata, onaj u Bosni i Hercegovini. Sjećanje na taj važan datum oživljeno je na okruglom stolu *Europska zvijezda mira u Banjoj Luci – 26. godina nakon potpisivanja Daytonskoga sporazuma u Parizu*. Skup je održan 14. prosinca 2021. u organizaciji Europskoga centra za mir i suradnju Marija Zvijezda i Međunarodne paneuropske unije. Neumorni promicatelj mirovne misije i dijaloga među ljudima, biskup i akademik Franjo Komarica, okupio je na taj spomendan mira u Europskoj akademiji u Banjoj Luci govornike iz više zemalja.

Nova nada mira za Jugoistočnu Europu

Ukazujući na simbolično značenje sjaja zvijezde u povijesti spasenja ljudskoga roda, biskup Komarica govorio je o blagotvornu učinku svjetla u razbijanju tame, potiskivanju mračnih oblaka i smiraju oluje. Kako je slikovito prisposobio, veličanstvena „*zvijezda mira*“ provirivala je i sjala kroz tmurne i grmljavinske oblake tijekom nedavnog izuzetno uzburkana vremena ratne drame i pustošenja u ovoj zemlji. Ona je nama i brojnim ovdašnjim stanovnicima ulijevala snagu i učvršćivala nadu da se uporno i dosljedno godinama zauzimamo za praštanje, pomirenje i mir, i to pravedni mir, kakav je potreban svakom ljudskom biću, svakom narodu, svakoj zajednici i svakom kraju gdje žive ljudi.“ Nastavljajući na stoljeće i pol građenu podlogu bratskoga suživota ljudi iz različitih krajeva Europe u trapističkoj opatiji Marija Zvijezda, najavio je kako novi Europski centar za mir i suradnju, koji je osnovan 2020. „želi svojim programom i ponudom pružiti utješno i smirujuće svjetlo i ozračje utemeljene nove nade i optimizma sadašnjoj i budućim generacijama žitelja, ne samo ovoga banjolučkog kraja nego i cijele Jugoistočne Europe“. Potporu Centru iskazao je u svojoj poruci visoki predstavnik za BiH Christian Schmidt. Naglasio je njegovo značenje i ulogu u obrazovanju mladih, jačanju multietničkoga i međureligijskoga dijaloga. Izražavajući pohvale mirovnoj misiji Centra, koji je naišao na razumijevanje i suradnju predstavnika više vjerskih zajednica i udruga civilnoga društva, zaželio je da se takvi centri za dijalog šire i u drugim mjestima u BiH.

Iz Pariza je doputovao predsjednik najstarijega pokreta za ujedinjenje Europe Alain Terrenoire i govorio o miru u gradu koji je posljednjih dana privlačio pozornost europske i svjetske javnosti vijestima o narušavanju statike potpisana mirovnoga sporazuma. Prisposobio je kako je u ratnim sukobima stradala cijela Europa, kako je bila potlačena njegova domovina Francuska, kakvim je progonima bila izložena njegova obitelj. Njegov otac Louis Terrenoire bio je jedan od vođa otpora protiv nacističke agresije i okupacije Francuske. Zbog toga je bio progonjen i utamničen u zloglasnom koncentracijskom logoru u Dachau. Njegov je slučaj nadalje poučan za suvremene mirovneorce u Jugoistočnoj Europi. Umjesto mržnje i osvete za pretrpljene nepravde, Terre-

U POVODU 26. OBLJETNICE DAYTONSKOGA SPORAZUMA

Europska zvijezda mira u Banjoj Luci

Dragocjena je nakana banjolučkoga biskupa da se na duhovno oplemenjenu mjestu izgrade Europski centar i Kuća susreta Marija Zvijezda za susrete mladih ljudi iz cijele Europe i svijeta

PIŠE PAVO BARIŠIĆ

Marija Zvijezda okupila je neumorne promicatelje mirovstva i dijaloga

noire je nakon rata pružio ruku pomirenja. Kao ministar i bliski suradnik francuskog i europskog osloboditelja, generala Charlesa De Gaullea, prihvatio je uzvišenu misiju uspostave francusko-njemačkoga prijateljstva. Obnovio je i Paneuropsku uniju u Francuskoj kao pogonsku snagu mirovotvornoga ujedinjenja Europe. Primjer svjedoči kako mir i razumijevanje među ljudima mogu nadvladati sva zla i nepravde. U izlaganju istaknuo je da danas ponovno, kada se na istoku Europe gomilaju ratne postrojbe, kopaju bojni rovovi i iscrtavaju crvene crte preko kojih se zabranjuje prelazak, valja odlučno podići glas za mir. Spomendan mira bio je prigoda za odašiljanje poruke kako nije ni poželjno ni bezopasno prekrajati BiH protivno odredbama sklopljena ugovora. Zastvaranje u granice vlastitih entiteta protivno je suvremenim europskim trendovima povezivanja i suradnje.

Marijine zvijezde kao simbol mira

Europa se ujedinila u najveću svjetsku mirovotvornu silu. Europska Unija dobila je 2012. Nobelovu nagradu za mir upravo zbog postignuća u jedinstvenom povijesnom pomirenju i iznalaženju jedinstva u različitostima. BiH zrcali europsko iskustvo bliskosti i suživota u dijalogu i suradnji ljudi različite vjerske i narodne pripadnosti. Europska Unija razgradila je i nadišla mnoge prepreke i zastarjele entitete koji su

kočili promet, komunikaciju i razvoj. Uklo-njena je željezna zavjesa koja je desetljećima razdirala središte kontinenta. Otvorene su državne granice za lakše kretanje ljudi i roba. Uz puno uvažavanje prava svih konstitutivnih naroda i manjina, potrebno je u takvu europskom duhu u BiH također otvarati prostor suradnje i komunikacije. Nužno je nadilaziti suvišna ograničenja kako lokalnih zajednica tako entiteta. BiH valja pripremati za otvorenost suživota s drugim zemljama u ujedinjenoj Europi, za slobodu u kretanju i poslovanju gdje nema ni carina ni granica.

Za tu prigodu autor ovog članka osvrnuo se na uzorit primjer plodne mirovotvorne suradnje razvijane u Banjoj Luci. Istinski je biser bosanskohercegovačke povijesti suživota u bratskom zajedništvu samostan Marije Zvijezde, nastao prije 162 godine. Uz potporu ljudi dobre volje diljem Europe Banjolučka biskupija nastoji obnoviti sjaj te veličanstvene vjesnice mira i ujedinjenja Europe. Kada je karizmatični redovnik Franz Pfanner pokrenuo 1869. misiju i osnovao samostan, koji je pod znakovitim imenom Marije Zvijezde prerastao u najveću trapističku opatiju u svijetu, sabirući početkom 20. stoljeća braću iz šesnaest europskih naroda u mirnom suživotu, radu i molitvi, nije još bilo na vidiku mira u Europi. Bratoubilački ratovi i strahovita razaranja desetljećima su i dalje potresali stari kontinent. U dvama svjetskim ratovima bjesomučno su se sukobljavali europski narodi. Winston Churchill govorio je o tridese-

togodišnjem europskom ratu – od atentata u Sarajevu do potpisa kapitulacije njemačkih oružanih snaga u Reimsu. No golemim naporima europskih ljudi i vizonara prevladani su ratovi i podjele u Europi. Upravo u znaku Marijinih zvijezda vije se danas simbol mira na zastavi Europske Unije. Bosna i Hercegovina supstancijalni je dio Europe. Na njezinu je tlu započeo Veliki rat, početkom 20. stoljeća, a u njoj je u istom stoljeću okončan posljednji rat u Europi. Ali su se u njoj začinjale i razvijale mirovotvorne vizije koje su u temeljima suvremenog ujedinjenja Europe.

BiH sastavni je dio Europe

Razum poučava da je mir stanje kojemu ljudi teže po naravi. U tom svjetlu pozdravio sam nastojanja da se uspomena na sjaj europske zvijezde mira ponovno rasplamsa u Banjoj Luci. U Mariji Zvijezdi živjeli su zajedno pripadnici različitih naroda. Molili su se i gradili najnaprednije radionice i postrojenja. Odgajali su i obrazovali mlade ljude za zanate i život. Dragocjena je nakana banjolučkoga biskupa da se na duhovno oplemenjenu mjestu izgrade Europski centar i Kuća susreta Marija Zvijezda za susrete mladih ljudi iz cijele Europe i svijeta. Na izvoru se valja krijepti ljepotama života u zajedništvu i bratstvu ljudi. BiH ima vrijednu kulturnu baštinu koju valja dostojno otvoriti svijetu. Projekt Europskoga centra za mir i suradnju predstavljen je na kongresu Paneuropske unije Njemačke u Trieru i Luxembourg u lipnju 2021. Naišao je na srdačno razumijevanje brojnih paneuropskih članova i ljudi dobre volje. Iz svjedočanstava o oblicima suživota i suradnje koji se razvijali proteklih desetljeća u graničnom području Njemačke, Luksemburga, Belgije i Francuske izlazi na vidjelo zašto se upravo iz toga dijela Europe nakon posljednje ratne kataklizme začinjne njezino ujedinjenje. Odatle je potekao francuski državnik Robert Schuman, koji je „kreativnim naporom“ pridonio ujedinjenju Europe u znaku mira.

Pogledi u prošlost, kao i na sadašnjost, svjedoče kako je upravo BiH jedna od ključnih točaka za mir i stabilnost Europe u budućnosti. Kruna od dvanaest Marijinih zvijezda u zastavi Europske Unije označuje savršenstvo i puninu. No nedostaje joj sjaj zvijezde mira u BiH. A s njezinim sjajem nerazlučivo je povezan mir u preostalim pet zemalja Jugoistočne Europe koje čekaju na ulazak u članstvo. Najveća svjetska mirovna sila, Europska Unija, nalazi se ponovno pred izazovom. Treba odgovoriti na pitanje kako pomoći da se pred njezinim vratima jednostrano ne preinači mirovni sporazum koji je jamčila. Povijesno iskustvo s nasilnom revizijom odredaba Versailleskoga mirovnog ugovora bilo je gorko i rezultiralo je najvećom svjetskom kataklizmom. Odgovor na tu dvojbu najjasnije je izrazio Robert Schuman, sljedbenik politike mira prvoga počasnoga predsjednika Paneuropske unije, Aristidea Brianda. U prvoj rečenici znamenite deklaracije od 9. svibnja 1950. poručio je: „Svjetski mir ne može se očuvati ukoliko se ne ulažu kreativni naponi razmjerni opasnostima koje ga ugrožavaju.“ Za održanje mira u Europi nužno je stoga poduzimati raspoložive mjere i ulagati razmjernu stvaralačke napore za suzbijanje opasnosti koje ga ugrožavaju u BiH. Djelotvornima su se dosad pokazali jačanje demokracije, vladavina prava i primanje u članstvo Europske Unije. Europa će se razvijati u miru i blagostanju samo ako je ujedinjena u cjelini.